

DJERIDEI-CHARKIE
20. Avenue de la Sublime Porte
Fondé en 1877
FLULUP 313ULUP

ԵԷՎՄԻ ԿԱԶՄԵՐՈՒ

1466 թ. Կ. Պետրոսյանի և Կ. Կարապետյանի համատեղ խմբագրությամբ հրատարակված «Հայկական հանրագիտություն»-ի 1-ին հատորի 1-ին էջից

Իտալեխաների Սթանպուլում Պապը Արի ճառատեխանե նուսեր 20 ձիկեկեկան մաթիպատաւնաւ տըրը Կաղեթն իտալեխանե ախո մէկատա հազգընաւ կաղեթաւնը սաղիւզ վէ միտորիք 3ԱԿՈՐ Տ. ՃԻԿԵԼԵԿԵԿԵՆԱ միւրաճաւաթ օրոնաւ ԵԼԿատաւը նափիւլաւ տախը պէնտըրը մէճանեկէ զաղաւը օրոնաճաղ վէ տըրճ օրոնաճաւալ էլրաղ իտալե օրոնաճաւաղ :

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

LUZEB SUTLZ ԳՈՆՖԵՐԱՆՍԵՆՆ
ՔԻԻՇԱՏԸ

սեղի ու թէմաշայա կէշնէլէր՝ թէնազ-գըզաթիւ անթընէյ տարր մալիւմայի աշ- ըն, ֆապրիգաթիւ Երզրայիւ սե- նայիլ, ինձնիթի մաշաֆնազա վէ սը- յանէթ իշնն ձէ՛ կիւլէ՛ թէնապիլը ին- յիլթի իշնիթ, թապիլը լազադ կէշն- ճէիլիթ յոշնիթիլ օլալալը, Բաքիթն անթիլէն թէնէյա օլունան միւղէ՛ 3 տա- լոստան իպպիթի տիլ, պիլինճի սա- լոստա՝ պոլոսը մաթիթաթընն աղ- թէլթիլպաթի պոլընմազա տըրի Պա- մաթիլնաթա Գազապարտան սազըն- մազ իղզէն նէ կիւլի ալէաթ ու էտէ- վաթ ինճառ օլունըլ իւլէ՛, պունիլըն նիւմաշէլէլի պոլընպըլը կիւլի, բաթ- լալը Գազաթիլը, Գըրըլըն մաթիլն Բաշլալաթը տա կէտաթիլթիլը ձէ գա- զանիթ նէ էտառ միւսամէհաստան իշէիլ իշէլէթէ գէ պունա գաթըլը պիլ տէհա լազառ կէշնիլէիլ իշնի, նո՛ չարէ տիւշէլնիլտիլի, նոսըլ թէրթիպաթի պալընաթըլը իտթիլթիլթիլ տալի Տիկիթ իթըն օլունան պիլիթալէ՛ գազաթիլնէ- լէրին սիւրթալ նազլիլ իշնն էլ աղա- պալըլը, թէնէլէթիլ Գօթիլթըլը, էմալիլ տէաթի, տիլէրիթանէ ան՝ թէ- տալիլէ միլթէալլիլ թէրթիպաթի լազ օլունըլը տըր։ Միւրէնիլ իթի կէշնէ- առֆաթը պալընմազա օլուն, պուն- թաթան պիլիթալէ՛ էն սոն սիթիէնանէ պիլ չօզ մաթիլնաթ թէշէրի իւլթիլի- տիլ։ Պա մաթիլնաթի՝ Գալլալաթա պիլ թէնէթի պալըլ օլուն, հէթի պիլիթան իշնիթիլը վէ գէրթէթիլիլէրէ սէյր իթ- տիլթիլիլ։ Իշնիլիլիլ թէնն թօզալա- տան, մալթիլը Կազաթառան մաշաֆնա- զաթը, ֆապրիգաթան չըզ տըզառան սօ- լաթ թաթիլիթաթ ինթաթ իշնն ինճառ իտիլթիլը օլուն ալէաթ ու էտէալթ, տալ խարմազ վէ երգաթազ իշնն սազըլը տա Գապիլըն, լապալօթը տա տիլիլն թաթալթան զտնիլըլ տըր։

Միւրէաթ թէշէրի օլունան մաթիլնաթ լալըն վէ ալէաթ ու էտէալթիլն պիլ թազաթիլ՝ աղալընաթան բիւշիթ օլա- ռէզ Խաթըլըլ տըր։ Պալընա տօղուն- տան տօղունա վազըլ Գապիլ օլունաթի մաթիլնաթըն տա Փաթիլօլաթի բւալթիլի տըլնըլը տըր։ Պազը Էրզրայիլ խաթ- իթ միւլէլէ՛ իանէթէ պոլընթիլը տըր։ Ֆապրիգաթառա գաթալթը մշնէ հարաթիլթը տէմա ինճառ խաթնիլէր թէր սնէն թէպիլ օլունաթը իղզէ միւ- ճէալթաթըլը նազալիլէ թալաթիւ շէլմիւշ- լը տիլ։ Բաթիլ անէյթի Գազաթըլը միւղէթիլ ֆէնիլն պիլ Գօթիլիլնն նէ- զաթիլթը տաթիլիլ տըլնառ տըր։ Պա միւղէթիլն ինճապիլնառան պիլթա թէր չօզ ֆաթիլթիլ իթըրիլթիլ օլունաթ տա սօլթիլնմէնթէ տիլ։ ֆապրիգաթիլթըլ՝ պոլընառ իւթիլնաթ լալընթիլթիլ մա- լիլթիլ իւղէրինէ, իշնիլթիլթիլթիլթիլթիլ իթմթը հրօթ ինտանիլթիլթիլթիլթիլթիլթիլ

Գրադիզաւորեալսն իմերիպալը ճշտութաւ ի թաթպիզ էլաւորելէն իկալ, ի Տօլեւը վէ սնամաղ յարաւոր տա քննախնդիրն նստը զգորտաղ վէ նէ կեպի գաւաթալը ունէլայլէն ըկալէթ էլալէ մէջ լաղը՝ կէտախնդն էջօրենմէքտէ տիւրէլը:

ԻԼԱՆԸՆ ԷՔՍՄԻՅԵԹԻ

Ալէմի թնարէթտէն իւնալթը փաթտ վէ էնճճմիլէթի պու կիւն թնամալլա տակալը՝ աղը. միւլալէրէթի սաթնքնալ, տաթըլըլը միւլալէրէթի թանրաւսն, պունալը պիւրպիրեն թողադմ իտէն իլան աղը:

Իլանըն զազանաղըն էնճճմիլէթ՝ թիճալէթ վէ սնամաղ թէրազգալընէթիճէլ տիւ, էպի գէմանրաւա մուսալէթըն թնարէթ մաշտաւ ուտալընընա, իլանա նստալլէն միւրաճալթ իտիլլիթըլը, Մէտէլ Միւնանաւա տաճա իքի կիւզ սնէն էլվէլէն գաաւոր իլան տակալըլը փաթընաղալա վէ պապէն իմըն ուտնմագաա իտիլ:

Ձէմանրալընա իտէ, վէտալթի նաղըլայլէն թնէթմիլլը տաթէթտէն, թիճալէթ ո գաաւոր թնվէտալ իթմիլլ, մաշտալթը սնամալլէն ո տէրէնէ չոզալմաճըլը քէթըլ՝ պու կիւն թնալլալըն, հրի պիւր սանաւալթալ իլան իէն կլաճընաւա—էաթի քէտաթի թանըլմաա իէթ կլաճընաւա—պարթի ո քմաթը, վէ իլան՝ թիճալէթալ էն մաշմալ պիւր իտիլլալ լէգապթը, մշտալը մուպաֆաթըլէթը՝ զուլալ:

Պու կիւն էլթօրա վէ պիլլաւաթէ Ալէրիգաւա պէջօրէ թնարէթ իտանէլլէրն իլան իշիլն սնէտէ պիւրէթէ իլրա ութիթ իթմաթըլլի կթօրիլթըլ, իլանմալ միզաւա ին տէ. տալլալ թաղը՝ միւլալէնէլվէլ վէ մաշիլաթն փաթըլթալալը նաղալը իտղալթըն էնչլ իթմէջ, պիւր մալը թաղմաթի կէջլ չարաճալթ պիւր սուրէթլէ պիլալիմէջ, պիւր մալը միւլալէթլէն տաթմալ զուլա թանըլմաալ:

Պու մաշաւաւա փաթըլ զուպիլթէ իշիլալ՝ իլան պիւր տիւրիլ չէթէ կիւրիթը, իտաթմալն կէշմէլէն զալիլի փաթըլթալալը պուլալթը. հէր եկրէն իշմալ, հէր եկրէն ձգտիլթէլ էթնիլալէն՝ Ղաշէթմաթըլ աշարըն պէջօրէ իւպզըլթըլա պիւր չօգօլա իլանը կթօրիլթալիլը, պիւր տիլալա պաթաթընէ պիւր ուպօլն իլանընա թնաւալաֆ իտէրսիլիլ. թըլաւալալա պիւրէթընէ պիւր սիլալթըն չըթէթի իլանը զարըլթալը չըգալ. պաշալաթէ կէշմէրն պիւր պիւրա իլանը—էլինտէ գաալէջ, կիւզէլ պիւր զըլը—տիլլ պաթալ...

Հէլէն կապէթա իլանալըն նէլթը իճաւոր թնէլթը. Պիւր հապըն նէ գաաւոր չիլապալալ թողալթըն տակալմալ իշիլն

[illegible]

տութիւնէ հեր տառտ հեր նեկի էշնա հազգընտա պրբ ֆիթրբ րէյտա իտէրէթ իտթէտիյն արեւ ինթիխապտա իկհիւնէթ չէթմարէթ Իմըն պու տաշլի պրբ թաշ-սր լաշլը ԻԻ

Իրանն ֆախաշէլ պուստան իպարաթի գանն զուեմանն Ի՛րան պաշգա պրբ ֆախաշէլ տախի միշնըրիկէրին տաշ-տիթի չօղապարաթ ֆիխաթլարըն ու-նազգընտարն աէպպ օմաղ աըր Դու-նա պրբ միաղ իկթիթմէ իտթէթ մէլընթէթմէրի գրբր իտէպիլըրիւղ Դրբ փաղըթ հալընթ օրօր աղմմիկէ մաթա-տա ուշիտա ինթիխա իտթէթմա օրան վէլընթէթ պրբ գաշ սէնէ գարֆիւնտա հէր զեւէ թմաթտան, հէր քեօնի իտիտի-պիլընթի պրբ զոշնընէ թմնըր իտէն պու իրան տէտիլմիպ վաւըթա աըր

Իտիտէթ ֆիարաշգաւա պրբ տարպը մէ-տէ՛ ձէն էյի մալ տաթման թմնաթէթմ-խանէրէ Ին աղ իրան վէրընթի աթր Խալօրաթ: մէ պու սեղ օ վաղըթ Իշին բէթ աօրլու իտի, շիւնթի—հօգարթա տեյաշտիլմիպ վէնթի—էսիլտէն թմա-թէթմ շիմաթի գաաթա փաթի օլմաթըր իկպի մահալլ իտի. հաթի մէմընթիթ-ըն արաշտանա միւնտաշգաթ մէ մաւ-մէլաթը թմնաթիլէ բէթ մահալտա օրլու հր պիլընթ ւշիտա մէմալտա թմա-թէթմ իտիտէթիլըն միւշնըրիկէր իտթըր օ շէնթ էնալիլի իտի. օ շէնթ տաթի ինաէ իտէ միւլթէպր թմնաթէթմ վէլ-ընթի գաթիկէ մաթրօթի օրաճաղը, մէ իրանա իլպւմ իէթրէնթիլին քէնալիլէր-նի թմաթթմապա չալըլան էշին թմա-նաթտան իպարէթմ պաթաւտաճաղ թմա-պիլ իտի

Հալպու բի պու իլին պուսնր աթի վաթիա պրբ, պու իլին հագարտա դրբ թմաթիլմիպ տարպը մէսէլի պրլուղ տէ-լիշէրէթ «Էն չօգ մալ տաթման, մէ պու-նէն պրբ նէթիթմի օրաթգ Էն էյի մալ տաթման թմնաթթմ իտաշիլէր Էն չօգ իրան վէրէնթի աթր» ալիէպիլիլըրգ:

ԼՊՂԱԹԷԹ

Ի Խ Թ Ս Ր

Թաշարտա պուլընան միւշնթրէմ ա-պուշէրիլթիլտէն չօղաթընն ապօքնանա պօթաւթէրի իտթիմ պալմաղա, էնէի ապօթաւթն ապտօլէրիկի թալաթիլընդա հրաւէ հիմմէթ էյիլէրէրի բէճա օլու-ըր Թալիթիէ հաճմէթ օրաաթըր իպրէ, իպրէթմաղ մաթթիլաթմն նէր օլու-նա պրբ ապաշաղաթնաթն, օգալաթիլը-րընն մաաթի վէ մաշէվի թէլշիլպա-լընա միւշնթմէ պուլընաթաա աըր: Իրիտէթմէլէշ, պու շիլէթիկն նազաթըր թիլգաթա աըրըն, ապօթէրիլթիլթ Թա-աաթիլտան տալիլ մաթթիլ օլան մաւ-տէլէթիկն տիլըր իտիլթէմաի բէճա օ-ւսնըր:

[illegible]

զամ օրատուա գաւհը, էրթէսի
գլխամ գաւտառ Պոխուիէ կէ

Մ Ի Խ Ե Խ Լ Ը Ը Ի Մ Ի
ԱՆԻԲ ԵՖԵՆՏԻ
ՄՈՒԴ-ԳՍՏՏԻՄԻ
Ուղղուն միատեղի կեօղիներ, երկդու-
նէ տիրութի տարաւը. պարզ մայր սօրոյ-
մայրցորդը կերպի պարզաբան պարզար վէ
էներթի հաւանի գարմանը՝ օտան սաներն
արա սրբա պկեր պարմանի թէ հաւանքի վայ
խաէր խորի, պտտէհաւ՝ հալածաւ հէրէ
զպտպ, բանաւորուր աշար վէ գօմի-
ներէ վարկեկտերին միւրպաշէրթ. իթմէ-
սինի իկիթար իթիար, ճէվապ՝ պմանըն-
աւ տէնտան պազարք քի գօմիար մէյ-
տանտան եւզ, կաներտուրի կամիպ օ-
տանտան կիթմիշ, ասնտարիէնին իւ-
թիւնաւ քիթիւք. իկպի ույզույաւ տալ-
լըն, գօմիտանաւ թուիթուպ սորաբար
վաղիթսինին իշիթա էլըմէսինի թէհարթ
էլէտի:

Մամօլի կեղեղերի եարու աշըզ հարթ
գարթի ստալարի տալշամար պարշու-

[illegible]

ընթացումը արագացավ, և զոհերի թիվը հասնում էր հարյուրից ավելի։ Երբ հասնում էր հարյուրից ավելի, ինքն ինքից օրացավ, — ինչպե՞ս, բե՛հ օտարուհի, բե՛հ աշխարհում — սեփական հոգիսն ապագա օրեր նեխվելի ապամահը։ Տա-
պառնալից օրեր ցնցումնալից սուղություններ։ Երբ, աստի՛՛՛, չէլիքընե՛ն ապագան օտարը պեր օտարացնումը օտար մուսուլման ին-
քի։ Խաղաղ լիքի գարունը չէր հասնում ի-
ստի։ Գուրուշները պարկերի մեջքի վրա
սարկում էին օտարները ֆարքի փռվելի, ի-
բրե՛նձիսին լիճհարկեր խճուրդի, եսկր հո-
քե՛նձիսին, Բուրխիսին հանրան կետի
գանաթիսին էօքիսին տիգ չեօքիսին, ց-
գալուրները գալուստարում, վե՛ հնչ պիր
հնաւ, հնչ պիր փերը սակայն օրացա-
սըղըն տալուց գալուց։ Գոմարի պու-
շակը կեօքիսինձե՛ն ճանրում մինե՛նձի տիւշ-
միւշձե՛նձիսին, ասումսուրե՛նիս պիրե՛ն հեօ-
միւլի վերտին։ Ուղղուսան պալուլը յօր,
կեօքիսին արձագ իւրե՛ր ուղղուստ քո-
թին։ Ուղղուց զուգե՛ն ինքնա՛ն Գուսարուս
պալուլէտե՛ն ալագ սեւերե՛ր զուհուր ինքնի,
նե՛ պիրին վե՛ նե տե՛ տիւրե՛ն ինքնի-
սուրի։ Դիւր զա՛ւ քիւն պիր սրասուն
էլե՛ կերտիւրը, հօգարը չըբտարում։ Վե՛
գարուրե՛ն արշը պուրուլը օտարը օտ-
արե՛ն օտարացնալ սուրխուլ ինքնիւրը։
Այլա սուլվե՛ն ինքնիւր օտարը օտարե՛ն

քիտի Մ. Սուրբենի վէ միւսատոի ու-
 մամի Մ. Իկիւսանի ին պերսպէր Ռի-
 չարսի մէջ տեղ տուիլ Մ. Պրկիւնի
 տէ կլմի խոր։ Բէփագաթըրընտա
 Սէկի գարիշէրնիմ թագիդի տագթոր
 Մէկի տէ պըլընմագտա խոր։
 Պռւտօրթ քիշէրնի րաթթոր ին
 իշէրիիթիւթէրնիմ Ռիչարսիէ պա-
 չընթ ալըընթ ին Պրկիւնի թանը-
 տը. Պիօրիէ թէսէլի խտէթ ճիչ
 պիթ քիթի պալաւթըր, Կալըթը կէ-
 խի Սիմաթ ին ին զօմիթի խոր։
 Սիթէնիթի ռոյի գօմիթի Ռիւն ու-
 յանթարը, գօմիթի սըչալըլ գուլըլ
 Եթլէիթի օլաւամպ պաշընտ, վէ
 ութնորաւն միսթէնիթի օլաղըրն
 ֆալգիթի թագիդի մաշչուհանէ, — Էլ-
 վէթ ճէնտիլ, ընթ ալթըրտոր Էնիւն-
 ալի—տէլիլի սըրատա ալըրըլ գաւ-
 ռընթընթի միսթէնիթի գուրընթ կէ-
 ռիւն Էթմալը մաճնալիթիէ իթի-
 պալա քաշընտ։
 Պրկիւն տօթըրն ալըլ Կանընտա-
 քի տայա Կաթիլտիլի ին տօթընթ գա-
 ռիւն զաթմաթտ, Ռիչարսիէ ճանի
 շէթէտա աղգատալաթըրն գոյլ իթ-
 տիլա աղըտալն իթիլգարն թա օ
 տաղըլա գաթտոր մէշնաւաթըրն թէ-
 մամըլ ճիթպալէ Էլէտիլ։

[illegible]

Քիշաբարիէ իւն ճուստս աղշամը սա-
թ շտէ Պրիշօյիէնէն թշօյիւնէ, կէշ-
իշ, աղշամ օրատու գաւառէ, էրթիսի
իւնիս աղշամս գաւառս Քիշօյիէն իւն
սմտս պուլընմը, աղշամ իշթիկն իւն
խամարէ իթմիշ, հալինմոն աճօղէ-
նալն լաւճամը ֆիթթը մալիշ օտաղը
շէրթմար օտաղադ կէճէ հարըընոն գա-
ւառ օթմուրը, տէյն կիւլէ քիաղա-
նամը իճէ արդատաշարըլլոս պէրն-
էր խաթմայա չըթըը օտաղը տապիթ
մառտոն մէպնի, տաթթիլ Լապիթի
տաթմ մալաճէ վաղը օրնի իշթիսի
իւնթէնթիլգի իպլիտտի էմիտէ գո-
նայ օթմը օտաղը չիպաճէլէրի թէմա-
նէն գիլի օտալ, Քիշաբարիէն տէյ-
աթ իտէն իթիտէնի թաճըըգաթըն էվ-
լիլէնէ էտտս իթթիտադ իտիլմէ Խյ-
ալ իթիտի

Մաթթիուլէնէն օրատու պիլիսիլէ
ուլըմը օտաղը վէ պու պուլաւմա-
տն մապօտոն պիլի էթթիլիսիլմէ ա-
ղանէտէն իպպթիթ Օտաղը, վէ վու-
ռ պալառն ճննապթիթի տէ պուրնի նէ-
թէնի իտտիկի վաճէլի ուլաւա ֆիթթը-
թէ մաղմալաւա իտիլ

(Տէվամի)

